

A FALU ÉS A HÁBORÚ

(Beküldte egy földműves munkatársunk)

A világháború előtti évben, egy vasárnapon ott álltunk a templom előtt és vártunk a misére. Ilyen alkalommal panaszolják el egymásnak a parasztok és földmunkások minden otthoni bajukat. Az egyik sok kesergés után felsóhajt: „Bárcsak adna az isten egy nagy háborút, hogy ez a sok nyomorgó elpusztulna, akik élve maradnának, legalább rendesen élhetnének.” — Többen jóváhagyólag bólogtattak erre s nem volt senkisé, aki ellene szólt volna valamit.

Nem felt bele egy év sem és kitört a világháború. Hogy mi volt a világháború valódi oka, azt sokan még ma sem tudják a falvakon. Igaznak fogadták el mindazt a hazugságot, amit a jegyző, bíró, tanító, kántor mesélt nekik az ellenségekről. Sokan az istenverésének tulajdonították. Így bünteti meg az emberek gonoszságát. Nem hallottak az imperializmusról, a német-angol érdekellentétéről, a háborúra uszító fegyvergyárakról. Éljenzték a háborút, mint ahogy éljenzte mindenki, amikor szalagos-bokrétás katona-felvonulásokban jelent meg előttük. Hogy később már nem lelkesedtek, hogy úgy a front borzalmai, mint az otthonlevők nyomorát nem látták valami dicsőséges áldozatnak, azt bizonyították: az otthonbujkáló szökött bakák és a számtalan öncsonkítás, amit csak azért végeztek magukon, hogy a frontszolgálattól megszabaduljanak.

Milyen volt a parasztság helyzete a háború alatt? A gazdagabb parasztok felmentést kaptak azon a címen, hogy a gazdaságot valakinek vezetni kell, mert ha senkisé törődik ezzel, nem láthatják el élelemmel a katonaságot. Akiket ilyen kifogásokkal nem menthettek fel, kaptak sűrűn szabadságot, amit meg is érdemeltek, hiszen hadikölcsönöket jegyeztek és így lerótták a magukét a hazának.

A nagybirtokosok, akiknek pedig elsőrendű érdekük lett volna a harcfrontban küzdeni azért a földért, amit az ellenség veszélyeztetett, inkább otthon rendezgették a vidék ügyeit-bajait. Csak a háború végén sült ki, hogy ez a sok ügyes-bajos dolog „mellékesen” alapos haszonnal is járt.

Más volt a helyzetük a szegény parasztnak, földmunkásoknak. Az első vonalakban harcoltak, legtöbbet szenvedtek, legtöbben estek áldozatul a pusztító háborúnak. Ők voltak azok, akik otthon, gyereket, asszonyt kenyérkereső nélkül hagyva véreztek és hullottak. A fronton napirenden voltak a büntetések: kikötés, pofozás, szidás (buta paraszt, bugris paraszt stb.) Hányszor hallottam a századparancsnoktól, hogy inkább pusztuljon el 10 ember, mint egy ló, mert embert ingyen lehet kapni, de a lóért fizetni kell.

Az itthonmaradt szegény parasztcsaládoknak sem volt jobb sorsuk. Éjjel-nappal dolgoztak, nélkülöztek, mert a termést elrekvirálták és sokszor még annyit sem hagytak meg, amennyi föltétlenül szükséges a család fenntartására. Dugdosták a termést nehogy

elvigyék, de ha a hatóságok megfogták, nemcsak hogy elkobozták a gabonát, hanem még szigorúan meg is büntették őket.

És milyen eredménnyel járt a véres önfeláldozás?

A frontról hazatért parasztnak gazdaságukat félig, vagy egészen tönkretéve találták. Azon a vidéken, ahol a hadműveletek folytak, a parasztság földönfutó lett. Pedig a háború alapos ember- és pénzáldozatokba került. A tizenegy hadviselő állam hadikiadása 250 milliárd dollárt tett ki, az eredmény pedig: 10 millió halott, 19 millió sebesült, ezek közül 3 és fél millió rokkant, 9 millió árva, 5 millió hadiözvegy és 10 millió ház és otthon nélküli ember.

A háború a parasztságnak csak nagyobb nyomort, több adósságot és gyógyíthatatlan bajokat hozott. A városokban és falvakon nagy a nyomor és munkanélküliség. Nyögik a háborús adósságokat és fizetik az új háború előkészítésére szükséges pénzeket. A parasztnak többsége mindezt most is természetesnek veszi, mint ahogy természetesnek vette azt, hogy ő harcol az otthonmaradt gazdag lógosokért. Pedig azt a hatalmas összeget, amelybe a régi és az új háború kerül, sokkal hasznosabb célokra is fel lehetne használni. Olcsó hitelt lehetne nyújtani a parasztságnak, egészséges lakóházakat, kórházakat, kultúrhelyiségeket lehetne építtetni a falun, vasútakkal és országutakkal köthetnék össze a falut a várossal.

Ma a helyzet az 1914. évre hasonlít. Diplomáták utaznak egyik országból a másikba és titkos tárgyalásokat folytatnak. Mindenütt lázasan fegyverkeznek és a hadiipar teljes erővel dolgozik. Németország és a körülötte csoportosuló többi fasiszta hatalom készítik a háborút. Mindenütt erős agitáció folyik a háborúért és a német fasizmus keze világszerte dolgozik. Nálunk, Vojvodinában a Kulturbundon keresztül toboroz magának híveket, közben a spanyol lázadó generálisokat is támogatja, hogy minél magasabbra élessze a háború tüzét.

Most az a kérdés, hogy mit hozhat egy új háború a parasztságnak? Ki lehet-e kerülni a háborút? A spanyol példa mutatja, hogy az új háború sokkal borzalmasabb lesz, mint az 1914–18-as. Most majd nemcsak a fronton harcoló katonák milliói mennek tönkre, hanem az otthonmaradt asszonyok is áldozatai lesznek a pusztító gyilkolásnak. A parasztságnak újabb adóterheket, nyomort és pusztulást hoz egy új háború. Pedig a háborút meg lehet akadályozni, mert ez csak a nép akaratától függ. Ezért mi, parasztnak, ipari dolgozók és mindazok, akik a háború ellen vagyunk, hivatottak vagyunk arra, hogy egy újabb öldöklést megakadályozzunk. Harcolnunk kell a fasizmus ellen, mert a fasizmus az országon belül jogfosztást jelent, az országon kívül pedig háborút.

B. P.

A dialektika úgy a külső világ, mint az emberi gondolkodás általános mozgástörvényeinek tudománya.